

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра машинобудування, мехатроніки і
робототехніки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Вимірювальні засоби та метрологія
Викладач	Мажара Віталій Анатолійович, кандидат технічних наук, доцент кафедри машинобудування, мехатроніки і робототехніки
Контактний телефон	+380661410880
Е-mail	majara@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90, у т.ч. лекції – 14 годин, практичні заняття – 14 годин, самостійна робота – 62 години. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська Рік викладання – 2022
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні

1. Мета і завдання дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Вимірювальні засоби та метрологія» полягає у формуванні основних знань з таких питань як методи контролю і обладнання для контролю, проектування та перевірка працездатності контрольно-вимірювальних пристроїв.

Завдання вивчення дисципліни - набуття знань щодо типів контрольно-вимірювальних пристроїв та засобів підвищення якості й продуктивності контролю та вимірювання параметрів на будь якій стадії виготовлення чи використання виробів.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- про роль вимірювальних засобів у машинобудуванні;
- задачі які вирішують контрольно-вимірювальні пристрої;
- типові конструкції вимірювальних засобів, їх побудову, роботу та методики їх проектування та виконання за їх допомогою різних видів контролю.

вміти:

- читати креслення різних контрольних пристроїв середньої складності;
- виконувати розробку схем вимірювання;
- вибирати засоби вимірювання, базуючі та затискні елементи, передавальні пристрої та пристрої переміщень контрольно-вимірювальних пристроїв;
- виконувати перевірку працездатності контролюючих пристроїв.

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал, взаємодіяти в проектній діяльності;
- небайдуже ставлення до участі у громадських суспільних заходах.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Контролюючі пристрої: основні поняття та визначення. Контрольовані параметри. Методи вимірювання.

Тема 1. Контролюючі пристрої: основні поняття та визначення. Класифікація контролюючих пристроїв.

Тема 2. Методика проектування спеціального контролюючого пристрою.

Тема 3. Характеристики контрольованих параметрів. Допуски форми. Допуски взаємного розміщення поверхонь.

Тема 4. Методи вимірювання.

Змістовий модуль 2. Проектування контролюючих пристроїв. Працездатність контролюючих пристроїв.

Тема 5. Типові схеми вимірювання.

Тема 6. Елементи контрольно-вимірювальних пристроїв та їх вибір. Аналіз похибок вимірювання. Умова працездатності контролюючого пристрою.

Тема 7. Пневматичні контролюючі пристрої. Електричні контролюючі пристрої.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних та практичних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

1. Гевко Б.М., Дичковський М.Г., Матвійчук А.В. Технологічна оснастка. Контрольні пристрої: Навчальний посібник. Кондор, 2009. 220 с.
2. Боженко Л.І. Стандартизація, метрологія та кваліметрія у машинобудуванні: Навчальний посібник. - Львів: Світ, 2003. 328 с.
3. Боженко Л.І. Технологія машинобудування. Проектування технологічного спорядження. Навчальний посібник. - Львів: Світ, 2001. — 296 с.
4. Коротков В.П., Тайц Б.А. Основы метрологии и теории точности измерительных инструментов. - М.: Издательство стандартов, 1978. 352 с.
5. Марков Н.Н., Ганевский Г.М. Конструкция, расчет и эксплуатация измерительных инструментов и приборов. - М.: Машиностроение, 1993. 416 с. Активный контроль размеров / Волосов С.С., Рюмкин В.Я., Шлейфер М.Л. и др. - М.: Машиностроение, 1984. 224 с.
6. Вимірювальні засоби та метрологія : метод. вказ. до викон. лаб. робіт : студ. спец. “Прикладна механіка” та “Галузеве машинобудування” / [уклад. В.А. Мажара] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2018. - 68 с.
7. Вимірювальні засоби та метрологія : метод. вказ. до викон. сам. роботи : студ. спец. “Прикладна механіка” та “Галузеве машинобудування” / [уклад. В. А. Мажара] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2020. - 48 с.
8. Обработка металов резанием. Справочник технолога / Под общ. ред. А. А. Панова. - М.: Машиностроение, 1988. 736 с.
9. Боровик А.І. Проектування технологічного оснащення: Навчальний посібник. - К.: ІЗМН, 1996. 448 с.
10. <http://dSPACE.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/8228> - репозитарій ЦНТУ;
11. <https://metrology.com.ua/> - сайт метрологія і стандартизація (ГОСТ, ДСТУ, ОСТ, ISO, IES та ін.).

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри ММР, Протокол №1 від «15» серпня 2022 р.